

Wizyta premiera Indii Narendry Modiego w Polsce i na Ukrainie

Patryk Kugiel

Historyczne wizyty premiera Narendry Modiego w Warszawie i Kijowie otwierają nowy etap w relacjach dwustronnych, ale także wzmacniają partnerstwo Indii z Unią Europejską. Zwiększenie zaufania w relacjach z Ukrainą daje też Indiom szansę na odegranie znaczącej roli w przyszłym ukraińsko-rosyjskim procesie pokojowym. Aby odpowiednio wykorzystać nowe szanse w relacjach polsko-indyjskich, warto utrzymać dynamikę kontaktów na najwyższym szczeblu, wypełnić treścią partnerstwo strategiczne, wesprzeć współpracę gospodarczą oraz wykorzystać odpowiednio rolę Polski w Unii Europejskiej i Inicjatywie Trójmorza.

Efekty wizyty w Polsce. Modi złożył oficjalną wizytę w Polsce w dniach 21–22 sierpnia. Pierwsza wizyta szefa indyjskiego rządu od 45 lat, odbywająca się w [70. rocznicę nawiązania polsko-indyjskich](#) stosunków dyplomatycznych, miała wymiar głównie symboliczny, ale również polityczny. Dużą część programu przeznaczono na gesty podkreślające wspólną historię – złożenie wieńców pod pomnikiem „Dobrego Maharadży” (indyjskiego arystokraty, który gościł kilkaset polskich dzieci-uchodźców wyprowadzonych z armią Andersa z ZSRR podczas II wojny światowej), bitwy pod Monte Cassino (w której walczyli polscy i indyjscy żołnierze) i Grobem Nieznanego Żołnierza. Odbyły się także spotkania z indyjską diasporą w Polsce (wciąż rosnącą – 23 tys. osób w 2024 r.). Kluczowymi wydarzeniami były spotkania premiera Modiego z premierem Donaldem Tuskiem i prezydentem Andrzejem Dudą.

Głównym efektem wizyty jest podniesienie rangi relacji do poziomu „partnerstwa strategicznego” oraz przyjęcie pięcioletniego planu współpracy. Strony zobowiązały się m.in. do regularnych kontaktów ministrów spraw zagranicznych i corocznych konsultacji na poziomie wiceministrów, wznowienia jeszcze w 2024 r. prac Wspólnej Grupy Roboczej ds. obronności i Wspólnej Komisji Gospodarczej. Przywódcy zapowiedzieli dążenie do zbilansowania wymiany handlowej (obecnie eksport z Indii jest trzykrotnie większy niż z Polski) oraz rozwoju współpracy m.in. w zakresie obronności, górnictwa,

czystej energii i konektywności. Donald Tusk wyraził nadzieję, że Indie odegrają pozytywną rolę w zakończeniu wojny na Ukrainie. We wspólnej deklaracji premierzy uznali „potrzebę całościowego, sprawiedliwego i trwałego pokoju w zgodzie z międzynarodowym prawem [...] i szanującego suwerenność i integralność terytorialną” Ukrainy.

Strategiczne partnerstwo Polski z Indiami. Relacje polsko-indyjskie, długo ograniczone do współpracy gospodarczej, zyskują dodatkowy wymiar polityczny i strategiczny. Podniesienie rangi stosunków wskazuje na wolę polityczną do zacieśnienia współpracy, mimo różnic w podejściu do [wojny na Ukrainie](#) i utrzymywania przez Indie bliskich relacji z Rosją. Polska jest dziesiątym partnerem strategicznym Indii w Europie (ósmym w UE), a Indie – czwartym dla Polski w Azji (obok Chin, Japonii i Korei Południowej). Oznacza to docenienie znaczenia Europy Środkowej w indyjskiej polityce zagranicznej i uznanie wiodącej roli Polski w tej części świata. Odblokowanie kontaktów na najwyższym szczeblu i zapowiedź regularnego dialogu politycznego powinny umożliwić konsultację stanowisk w kluczowych kwestiach międzynarodowych, jak wojna na Ukrainie, walka z terroryzmem czy sytuacja w Indo-Pacyfiku w kontekście rywalizacji USA z Chinami.

Pozytywny sygnał polityczny, jakimi były wizyta Modiego i niespotykana dotąd obecność Polski w indyjskich mediach, zwiększają jej rozpoznawalność w Indiach, co może ułatwić np. współpracę gospodarczą, której potencjał nie był wykorzystany.

BIULETYN PISM

Z wymianą rządu 5,6 mld dol. w 2023 r. Polska była dopiero 46. partnerem handlowym Indii, udział piątej gospodarki świata w eksporcie z Polski wyniósł tylko 0,47%, a w imporcie 1,079%. Indie, które są najszybciej rozwijającą się dużą gospodarką świata (7,3% PKB w ub.r.) i oferują ogromny rynek konsumencki, przedstawiają się jako alternatywny wobec Chin partner gospodarczy oraz miejsce lokowania inwestycji z Polski i liczą na bliższą współpracę w innowacyjnych sektorach, takich jak odnawialne źródła energii, IT czy eksploracja kosmosu.

Przebieg wizyty w Kijowie. Z Polski premier Modi udał się pociągiem na Ukrainę, z pierwszą w historii wizytą indyjskiego szefa rządu w tym kraju. Podczas kilkugodzinnego pobytu w Kijowie 23 sierpnia (w Dniu Flagi) spotkał się z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim, odwiedził wystawę poświęconą dzieciom zabitym przez Rosję w trakcie trwającej wojny i przekazał pomoc medyczną. Złożył też kwiaty pod pomnikiem Mahatmy Gandhiego i spotkał się z indyjską diasporą. Obie strony podpisały cztery porozumienia (nt. współpracy kulturalnej, w zakresie rolnictwa, ochrony zdrowia oraz pomocy rozwojowej dla Ukrainy) oraz wspólne oświadczenie, w którym m.in. zobowiązały się do pracy na rzecz „ustanowienia partnerstwa strategicznego”. Ważna jest zapowiedź zwiększenia współpracy przemysłów obronnych (także w zakresie produkcji w Indiach) oraz wyrażenie przez Modiego zainteresowania firm indyjskich udziałem w odbudowie Ukrainy.

Premier Modi nie zmienił swojego stanowiska wobec wojny i nie przedstawił planu pokojowego, natomiast wezwał do poszukiwania pokoju na drodze „dialogu i dyplomacji”, zapewniając o gotowości do wsparcia tego procesu w każdy możliwy sposób. Prezydent Zełenski wykorzystał okazję do przedstawienia jasnych oczekiwań wobec Indii. Podczas spotkania z indyjskimi dziennikarzami po wizycie wezwał je, „by stanęły po stronie Ukrainy, a nie balansowały” między stronami. Zauważył też, że Indie mogłyby wpłynąć na przyspieszenie zakończenia wojny, gdyby przestały kupować rosyjską ropę. W końcu zaproponował, by to Indie zorganizowały drugi szczyt pokojowy ws. Ukrainy, i zapowiedział gotowość do odwiedzenia Nowego Delhi w najbliższym czasie.

Znaczenie międzynarodowe wizyt. Wizyty premiera Modiego w Polsce i na Ukrainie są przede wszystkim sukcesem dyplomatycznym Indii. Bez zmiany tradycyjnego stanowiska balansowania między stronami i bez potępienia rosyjskiej agresji zdołały wzmocnić relacje z Polską i Ukrainą oraz utrwalić wizerunek pośrednika w poszukiwaniu pokoju, osłabiony poprzez lipcową podróż Modiego do Moskwy. Jeśli Indiom w najbliższych miesiącach uda się doprowadzić do międzynarodowej konferencji pokojowej ws. Ukrainy,

z udziałem Rosji i państw Globalnego Południa, których zabrakło na pierwszym tego rodzaju szczycie w czerwcu br. w Szwajcarii, będzie to ważny krok w stronę pokoju, który umocni pozycję Indii jako ważnego gracza globalnego i mostu łączącego zwaśnione strony.

Wizyta w Polsce wzmacnia jednocześnie partnerstwo Indii z UE, szczególnie z państwami Europy Środkowej. Do niedawna region ten odgrywał marginalną rolę w polityce Indii (była to pierwsza wizyta szefa rządu Indii w tej części świata od końca zimnej wojny) i w indyjsko-unijnej współpracy gospodarczej. Na 13 państw regionu będących członkami Unii Europejskiej przypada zaledwie 11% handlu UE z Indiami (np. w przypadku Chin jest to 15%). Większe zaangażowanie Indii na tym obszarze pozwoli budować bardziej zrównoważone partnerstwo z UE i uruchomić niewykorzystany potencjał współpracy gospodarczej, politycznej i w zakresie poprawy sieci połączeń między Europą a Indo-Pacyfikiem.

Konkluzje. Wykorzystanie pozytywnej atmosfery i utrzymanie dynamiki współpracy polsko-indyjskiej wymaga zorganizowania w najbliższych miesiącach wizyty premiera lub prezydenta Polski w Indiach oraz wypełnienia treścią partnerstwa strategicznego poprzez przygotowanie konkretnych umów, nowych inicjatyw i mechanizmów współpracy dwustronnej. Niezbędne będzie niezwłoczne mianowanie ambasadora RP w Nowym Delhi, dyrektora Instytutu Polskiego, przywrócenie działalności Biura Zagranicznego PAIH w Mumbaju i zwiększenie obsady konsulatów. W najbliższym czasie warto lepiej przygotować polskie firmy do wejścia na rynek indyjski, także poprzez dostosowanie instrumentów wsparcia eksportu i organizację misji gospodarczych. Strona polska powinna rozważyć obopólnie korzystne rozwiązanie w zakresie uregulowanej i kontrolowanej migracji i mobilności, co jest jednym z priorytetów dla Indii, np. poprzez rozpoczęcie negocjacji umowy międzyrządowej w tym zakresie.

W kolejnym kroku Polska może rozważyć ponowne zaproszenie premiera Indii do Polski przy okazji szczytu Inicjatywy Trójmorza w 2025 r. w celu rozwijania współpracy w zakresie połączeń między Europą Środkową i UE a Indiami i Indo-Pacyfikiem. Warto też zastanowić się, jak najlepiej wykorzystać przewodnictwo w Radzie UE w pierwszym półroczu 2025 r. do zwiększenia roli Polski w kształtowaniu relacji UE–Indie i przyspieszeniu negocjacji umów o strefie wolnego handlu oraz ochronie inwestycji. Na okres polskiej prezydencji przypadnie czas na organizację długo odkładanego (m.in. z uwagi na wybory w Indiach i UE) szczytu Unia Europejska – Indie, co daje Polsce możliwość odegrania ważnej roli w organizacji Forum Biznesu UE–Indie lub innych wydarzeń towarzyszących spotkaniu przywódców.